

Vörös István

Brecht vagy Szophoklész?

Szabó T. Anna színdarabjához

A színháznak sokkal közvetlenebb a kapcsolata a közönséggel, mint az irodalomnak. Egyre gyakoribb Magyarországon a drámaíróverseny. Magam, ha jól emlékszem, négyszer vettem részt ilyesmiben, abból két alkalommal Szabó T. Annával is versengve. Ilyenkor egyetlen éjszaka vagy egyetlen nap alatt kell megírni egy egyfelvonásost, melyet a színészek és a rendező egy újabb nap alatt színpadra állítanak. Így született ez a munka is. Ezúttal a Budaörsi Latinovits Színház felkérésére. A szöveg azonban a rendkívüli este varázslata után se veszti érvényét. Ha azt Szabó T. Anna írja. Az ő drámai szövegeinek egyik sajátossága, hogy mer verseket is elhelyezni bennük, ami eleve sokkal magasabb drámai hőfokra képes hevíteni a helyzeteket. A vers persze egyetlen sarkított lelki, érzelmi, gondolati szituációt jelenít meg, míg a dráma az ilyenek közötti mozgást, a szereplők ezek közötti átváltozását. Ha azonban megvan a megfelelő intenzitású vers, akkor a drámai tét is több lesz. Kit érdekelne egy kínai nevű, de hazaiak által üzemeltetett gagyi bolt eladó lányának drámája? Épp az a baj, hogy senkit. Pedig amíg az ilyen drámák mellett elmegyünk, nem lesz ebben az országban szolidaritás, és ha az nem lesz, akkor a másik megértése és kímélete is elmarad, anélkül pedig nincs esélyünk előre menni, a problémáktól a megoldások felé lépni. Versek emelik a hétköznapi helyzetekben megjelenő színészek cipője alatt a koturnust a *Szecsuaïni hóhérok*ban, az apró esetekből az egyetemes tragédia felé sodródunk, visz a szerző éles dialógusaival, fékezhetetlen humorú felsorolásaival, a mai groteszk üzleti valóságra is kiterjedő, alapos és elmélyült valóságismeretével. Igazi drámai helyzetet vázol fel Szabó T. Anna: nevelt lány és zsarnok mostohaapja párharcát, mely a gyűlölet és a szexuális erőszak terében izzik megoldatlanul, a főszereplő Juli nem Rómeó után epekedik, hanem egy valódi kínai, Li után. Az ő személye finom ellenpontja a bolt hazugságvilágának, mely ostoba ambícióval a valóság címére pályázik. De a valóság összetettebb, fellépnek benne mesehősszerű, megértő öregek is, kár, hogy nincs mesehősszerű erejük, így aztán nincs, ami a tragédia útjába állhatna. Vajon világunk egy Brecht vagy egy Szophoklész után kiált? Mi lesz velünk a szecsuaïni hóhérok között?